

SEDMDESÁT LET, SEDMDESÁT "SEDMIČEK" LET, A CO POTOM?¹

ANTHONY BUZZARD

Sedmdesát "sedmiček" je určeno pro tvůj lid a tvé svaté město, aby skoncovaly s přestoupením, aby daly pečeť na hřích, aby odčinily zločin, aby zavedly věčnou poctivost, aby daly pečeť na vidění a prorocství, aby pomazaly svatyni svatých. Poznej to tedy a pochop to: Od chvíle, kdy vyšlo toto poselství: "Vraťte se a obnovte Jeruzalém" až do příchodu pomazaného knížete, sedm "sedmiček" a šedesát dva "sedmiček", s obnovenými a znovu vybudovanými náměstími a hradbami, ale v době soužení. A po šedesáti dvou "sedmičkách" bude pomazaný usmrcen a nebude mít nic. Město a svatyně budou zničeny knížetem, který má přijít. Konec tohoto knížete bude katastrofou a až do konce bude válka a veškerá zkáza, jak bylo nařízeno. Uzavře pevné spojenectví s mnoha lidmi na dobu "sedmi" a po uplynutí poloviny "sedmi" učiní přítrž obětem a darům a na křídle chrámu bude děsivá ohavnost až do konce, až do zkázy, určené ničiteli (Dan 9:24-27, NJB upraveno).

Uvedení mesiášského království bezprostředně v souvislosti s událostmi autorovy vlastní doby nebo po nich je plně v souladu s ostatními starozákonními líčeními. Izajáš dává příchod mesiášského krále do bezprostřední souvislosti s vysvobozením z asyrského útlatu (Iz 8:16-9,7; 10:33-11:1), podobně Micheáš 5:4-6; a Deutero-Izajáš spojuje do jednoho obrazu osvobození z babylonského zajetí a obnovu a konečné dovršení Božích záměrů s Izraelem. Stejný princip je znázorněn v Kristově eschatologické řeči v Matoušově evangeliu 24.²

Toto je diskuse o slavném prorocství o sedmdesáti "sedmičkách"³ z 9. kapitoly knihy Daniel. Daniel předkládá jedinečnou matematickou předpověď, která upozorňuje Boží lid na dobu narození Mesiáše po 69 "sedmičkách" a předpovídá šťastný výsledek pro Jeruzalém po budoucí době soužení a trestu. Tato zářná budoucnost pro Izrael a svět

však nemůže nastat dříve, než "toto evangelium o Království bude oznámeno všem národům" (Mt 24:14). Teprve pak může "přijít konec". Žádná potopa nepřišla, dokud Noe nedokončil práci na lodi. To může být poučením i pro nás.

Začnu tím, že uvedu historickou scénu:

Sedechiášovi bylo jednadvacet let, když začal vládnout; v Jeruzalémě vládl jedenáct let. Dělal to, co je zlé v očích PÁNa, jeho Boha. Nepokořil se před prorokem Jeremiášem, který mluvil z úst PÁNa. Vzbouřil se také proti králi Nebúkadnesarovi, který ho přiměl přísahat Bohu; zatvrdila se mu šíje a zatvrdilo srdce proti tomu, aby se obrátil k PÁNovi, Bohu Izraele. Také všichni přední kněží a lid byli krajně nevěrní, následovali všechny ohavnosti národů a poskvřili PÁNův dům, který zasvětil v Jeruzalémě. PÁN, Bůh jejich předků, k nim vytrvale posílal své posly, protože se slitoval nad svým lidem a nad svým příbytkem, ale oni se Božím poslům stále vysmívali, pohrdali jeho slovy a posmívali se jeho prorokům, až se PÁNův hněv proti jeho lidu stal tak velkým, že nebylo nápravy. Proto proti nim vytáhl chaldejský král, který v domě jejich svatyně zabil jejich mladíky mečem a neměl slitování s mladíky ani s mladými ženami, se starci ani se slabými; všechny je vydal do jeho rukou. Veškeré nádoby Božího domu, velké i malé, poklady PÁNova domu i poklady krále a jeho úředníků, to vše odvezl do Babylonu. Vypálili Boží dům, zbořili jeruzalémské hradby, všechny jeho paláce spálili ohněm a zničili všechno jeho drahocenné náčiní. Ty, kteří unikli meči, odvedl do babylonského vyhnanství a stali se jeho služebníky a služebníky jeho synů až do zřízení perského království, aby se *naplnilo PÁNovo slovo ústy Jeremiášovými*, dokud země neodčiní své sabbaty. Po všechny dny, kdy ležela zpusťovaná, za-

¹ Původně předneseno na teologické konferenci Atlanta Bible College, březen 2007.

² "Daniel," Hastings' *Dictionary of the Bible*, Charles Scribner's Sons, 1911, 1:556.

³ Všimněte si, že v NIV je správně "sedmičky", nikoli "týdny". NLT má správně "sedmdesát sad po sedmi".

chovávala sabat, aby se *naplnilo sedmdesát let* (2 Paral 36:11-21).

"Celá tato země se stane pustinou a hrůzou a tyto národy budou babylonskému králi sloužit sedmdesát let. Po uplynutí sedmdesáti let potrestám babylonského krále a ten národ," prohlašuje PÁN, "za jejich nepravost i zemi Chaldejců a obrátím ji ve věčnou zpusť." (Jer 25:11-12). "Toto praví PÁN: 'Teprve až uplyne sedmdesát let pro Babylon, navštívím vás a splním pro vás svůj slib, že vás přivedu zpět na toto místo.'" (Jer 29:10)

Nakonec tato dobrá zpráva, až uplyne sedmdesát let:

V prvním roce vlády perského krále Kýra, v *naplnění PÁNova slova proneseného Jeremiášem*, PÁN podnítil ducha perského krále Kýra tak, že vyslal po celém svém království zvěstovatele a také v písemném ediktu prohlásil: "Toto praví perský král Kýros: PÁN, Bůh nebes, mi dal všechna království země a uložil mi, abych mu postavil dům v Jeruzalémě, který je v Judsku. Kdokoli je mezi vámi z celého jeho lidu, ať je s ním PÁN, jeho Bůh! Ať vystoupí" (2 Paral 36:22-23).

To nás přivádí k důležitému Gabrielovu navštívení Daniela v prvním roce vlády Dareia (538 př. n. l.). Vypršení sedmdesáti let bylo velmi blízko, což Daniela podněcuje k modlitbě: "V prvním roce jeho vlády jsem já, Daniel, pozoroval v knihách počet let, který byl zjeven jako slovo PÁNa proroku Jeremiášovi o dokončení zpusťování Jeruzaléma, totiž *sedmdesát let*" (Dan 9:2). Daniel se na základě Jeremiášovy předpovědi začal modlit za obnovu Izraele.

Stejnou prosbu o obnovu a mír v Izraeli najdeme i v Zachariášovi 1,12: "Tedy PÁNův anděl odpověděl: 'PANE vojsk, jak dlouho bude trvat, než se smiluješ nad Jeruzalémem a judskými městy, proti nimž už *sedmdesát let* plane tvůj hněv?'" A Zachariáš 7:5: "Řekni všemu lidu země a kněžím:

'Když jste se postili a truchlili v pátém a sedmém měsíci, po těch *sedmdesát let*, bylo to pro mne, že jste se postili?'"

Problém, s nímž se potýkají vykladači slavného proroctví 70 "sedmiček" z Daniela 9,24-27, je následující: Je toto časové období, 490 let, obdobím, které končí:

- a) někde v prvních kapitolách Skutků, snad při Štěpánově smrti (tj. kolem roku 33 n. l., i když chronologie Skutků není konkrétní), a pak pokračuje *po* uplynutí 490 let *dalších* 40 let, tedy až do roku 70 n. l., nebo
- b) je správný výklad ten, který činí konec proroctví, stejně jako všech ostatních Danielových proroctví, velkolepou obnovou a konečným mírem v Království, po kterém všichni toužíme a modlíme se "Přijď království tvé"? (Obě možnosti jsou znázorněny v tabulce na konci.)

Všiml jsem si, že při všech biblických zkoumáních, která nás přivedla k abrahámovské víře, se zdá, že jednoduché řešení je nejlepší. Bůh je jeden, to je jednoduchý koncept. Ježíš je Mesiáš, syn Davidův není složitý. Přítomnost nadpřirozeného zla jako vnější síly zla ve vesmíru je snadno doložitelný biblický fakt. Je nerozumné hledat vyvrcholení proroctví o "70 sedmičkách" v druhém Ježíšově příchodu a obnově Izraele, přinejmenším zbytku Izraele, tj. kolektivním, národním obrácení "Židů", které bylo tak důležitým prvkem evangelia, jak je chápal abrahámovci?⁴

V celém Danielovi 9 je důležitá logická návaznost. Daniel četl u Jeremiáše, že Izraeli bylo vyměřeno 70 let trestu za to, že vytrvale neposlušal proroky. Klíčem k Danielově zanícené modlitbě (v té době mu bylo pravděpodobně osmdesát let) je jeho touha po *ukončení* problémů v Jeruzalémě a obnovení národní suverenity jeho lidu. Je to přesně stejná vášně pro budoucnost Jeruzaléma

podpořena nejlepšími komentáři, například v *International Critical Commentary on Roman* a slavným komentářem C. K. Barretta k Římanům.

---

⁴ Myslím, že tuto konečnou světlou budoucnost Izraele podporuje Pavel v Řím 9-11 s naprostou jasností a je

a Izraele, která vedla Ježíšovy apoštoly ke slavné poslední prosbě, když se po šestitýdenním semináři o Království (Sk 1:3) zeptali: "Je nyní čas, že by obnovil Království Izraele?" (Sk 1:6).

Na nejjednodušší úrovni chce Daniel samozřejmě vědět, kdy bude všechno zase v pořádku. Kdy se slíbená obnova, kterou viděli všichni proroci, stane skutečností? Kdy uplynutí 70 let přinese slíbenou úlevu a osvobození?

Kdy bude na světě mír pod vládou Mesiáše? To je skutečně klíčová biblická otázka, a to jak pro nás v současnosti, tak pro Boží lid ve všech dobách. Daniel očekává obnovu a mír. Připadá mi dost bizarní představa, že mu Gabriel přináší odpověď zahrnující konečné datum 70 n. l., když ve skutečnosti zdaleka nedošlo k obnově města, ale Jeruzalém dostal nejtěžší ránu a byl vypálen do základů. Je to opravdu konečný bod tohoto velkolepého proroctví? Vzpomeňte si, jak proroctví končí: "Až do konce bude válka, zpusťování jsou určena... Na křídlech ohavných věcí přijde zpusťování, *dokud* [a zde přichází dobrá zpráva] nebude vylita úplná zkáza, ta, která je určena, na toho, kdo pustoší" (Dan 9:26-27). Nenaznačuje tento jazyk silně, že na konci slavného období 70 x 7 let = 490 let bude nepřítel Izraele zlikvidován a poté se konečně stane skutečností mír a všechny dobré věci, po kterých toužil a za které se modlil Daniel, pro město a lid? Nebylo by vrcholem cynismu, kdyby Daniel dostal výpočet končící v roce 70 n. l., kdy město utrpělo nejhorší a trvajících zkázu? (napravené velmi neuspokojivým a zjevně ne konečným způsobem rokem 1948 a obnovením Izraele, od té doby uprostřed strašlivých problémů).

A není ukončení tohoto proroctví kolem roku 33 n. l., snad ukamenováním Štěpána, stejně nepochopitelné? A jak lze zdůvodnit období 490 let s naplněním, které by v případě, že by končilo v roce 70 n. l., jak tvrdí historici, znamenalo proroctví 530 let? (tj. 30 n. l. plus dalších 40 let do roku 70 n. l.).

V první řadě chci říci, že existuje logická paralela mezi slíbeným obnovením po 70 letech vlády Nebúkadnesara a *konečným* obnovením po "70 krát 7 let" v Gabrielově proroctví. Učíme se, že máme očekávat obnovu na konci 70krát 7 let, nikoliv dvě tisíciletí dalšího soužení zahájeného masivním zničením Jeruzaléma v roce 70 n. l..

Pokud rozumné studium Bible vychází ze "spojování bodů" a propojování zjevně souvisejících témat, pak je jasné, že Danielova závěrečná heptada neboli období sedmi let, kterému je věnována zvláštní pozornost, nestojí osamocně. Není snad rozumné najít vysvětlení onoho 3½letého období v knize Zjevení, která pětkrát zmiňuje právě takové období "času, časů a půl času" - 42 měsíců neboli 1260 dní⁵ - jako období soužení na Blízkém východě? Zdá se, že by bylo velkou hermeneutickou chybou oddělit Daniel 9:27 od doprovodného textu ve Zjevení. A protože Zjevení se nezabývá rokem 70 n. l., pak je předpoklad, že Daniel 9:27 se svým obdobím 3½ roku také nemá nic společného se zničením Jeruzaléma v roce 70 n. l. Spíše končí skutečným a konečným obnovením Jeruzaléma, které stále leží v budoucnosti.

Jiné úvahy mě však vedou k názoru, že klasický futurismus je správným výkladem proroctví obecně a zejména Daniela 9. Částečně je mé přesvědčení založeno na širokém spektru neshod mezi historici ohledně správného způsobu přiřazování období údajně 1260 let.

Asi tisíc let po novozákonní době se poprvé objevila myšlenka, že dny v proroctvích by skutečně měly znamenat roky, a začaly se hledat způsoby, jak tato proroctví zasadit do již naplněných dějin. Právě tato teorie o dnech a letech poskytla Williamu Millerovi základ pro jeho neúspěšné proroctví z roku 1844 a po něm adventistům sedmého dne jejich dnes zdiskreditované teorie o nebeském očistění svatyně v roce 1844 a svědkům Jehovovým jejich stejně neúspěšné proroctví o druhém příchodu. Strážná věž, která ovládá teologii mili-

---

⁵ Zjev. 11:2, 3; 12:6, 14; 13:5.

onů nadšených studentů Bible, se snažila omluvit své omyly tím, že předstírala, že měla pravdu alespoň v jedné z mnoha neúspěšných prorockých předpovědí, když tvrdila, že parousia skutečně nastala v roce 1914, jenže neviditelně! Později Edgar Whisenant, bývalý raketový inženýr NASA, prodal v roce 1988 dva miliony výtisků své knihy *88 Reasons Why the Rapture Will Be* (88 důvodů, proč dojde k vytržení). I on používal teorii den-rok, a když rok 1988 selhal, zkusil rok 1989 a ten také selhal. Church of God (abrahámovská víra) byla naštěstí natolik moudrá, že se do určování data nezapojila. Herbert Armstrong ovšem s jistotou věděl, že rok 1975 bude určitě začátkem velkého soužení, a jeho pozdější následovníci si mysleli, že Herbert bude v určitý den vzkříšen z mrtvých. Jejich zoufalé obklíčení jeho hrobu v určený čas ho však k životu nepřivedlo. Je stále mrtvý spolu s ostatními mrtvými.

Proroctví o 70 "sedmičkách" v Danielovi neposkytuje žádný rozumný základ pro teorii den=rok, protože Gabriel nemluvil o 70 týdnech let, ale o 70 heptadách neboli sedmi neurčitých jednotkách. Kontext ukazuje, že v tomto případě musí jít o heptady let. Heptady by mohly být sedmičky minut nebo hodin, nebo dnů či let nebo tisíciletí. Ve skutečnosti na základě části proroctví, která se již naplnila při prvním příchodu a smrti Ježíše, víme, že "sedmičky" jsou sedmičky let.

To naznačuje i Daniel 9:2, kde Daniel uvažuje o období 70 let. Gabriel pak na Danielovu modlitbu odpovídá rozšířeným proroctvím 70x7 let = 490 let, což je také deset jubilejních období po 49 letech, z čehož je zřejmé, že na konci nastane skutečné a konečné jubileum Království. Ježíš označil své vlastní ohlášení Království za ohlášení "příznivého [jubilejního] roku Páně" (Lk 4:18-19).

Spojení všech důkazů dohromady

Je kuriózní, že klíčová poslední část proroctví o sedmdesáti sedmičkách nebyla spojena s jinými pasážemi Písma, které by ukazovaly, v jakém chronologickém kontextu by měla být čtena. Z Gabrielova vzácného poselství vyplývá přímá souvis-

lost se slovy Izajáše a také Pavla. Mnoho studií o prorockých trpělo nedostatkem pozornosti k asyrskému antikristovskému materiálu, na který Pavel jasně poukázal, když ve 2. Tesalonickém 2:8 citoval Izajáše 11:4 a mluvil o posledním nepříteli, člověku hříchu.

V desáté kapitole Izajáše se v intenzivním mesiášském kontextu (viz kap. 11, 12) objevuje varování Izraeli před nástrojem trestu, který Bůh hodlá použít proti Izraeli prostřednictvím "Asyřana, metly mého hněvu" (Iz 10:5). Příběh vypadá následovně:

Tak se stane, že až Pán dokončí všechno své dílo na hoře Sion a v Jeruzalémě, řekne: "Potrestám ovoce zpupného srdce asyrského krále [srov. dobré ovoce pokorných srdcí, které přináší poselství o Království v podoběnství o rozsévání] a okázalost jeho povýšenosti." ... Světlo Izraele se stane ohněm a jeho Svatý plamenem, který za jediný den spálí a pohltí asyrské trní a šípky (Iz 10:12, 17).

Pak toto:

V onen den se zbytek Izraele a ti z Jákobova domu, kteří unikli, už nikdy nebudou spoléhat na toho, kdo je porazil [Asýrii], ale budou skutečně spoléhat na PÁNa, svatého Izraele. Zbytek se vrátí, zbytek Jákoba k mocnému Bohu. I když je tvůj lid, Izraeli, jako mořský písek, jen zbytek v něm se vrátí; je určena zkáza, překypující spravedlností. Pán, Bůh zástupů, provede uprostřed celé země úplnou zkázu, která je nařízena. Proto praví Pán, Bůh zástupů: "Můj lide, který žiješ na Sijónu, neboj se Asyřana, který tě bije holí a pozvedá proti tobě svou hůl, jako to dělal Egypt. Neboť za velmi krátkou chvíli se mé rozhořčení proti tobě [Izraeli] vyčerpá a můj hněv se zaměří na jejich [Asýrie] zkázu". ... On [Asyřan] udeří pěstí na horu dcery sionské, na jeruzalémský pahorek. Hle, Pán, Bůh zástupů, s hrozným rachotem uřízne větve; ti, kdo jsou vysokého vzrůstu, budou skáceni a ti, kdo se vyvyšují, budou poníženi... Tehdy ze kmenu Jišaje [Mesiáše] vzejde výhonek. Bude se těšit z PÁNovy bázně... a bude bít zemi metlou svých úst a dechem svých rtů pobije bezbožníka...

a vlk bude bydlet s beránkem... Neublíží ani nezničí na celé mé svaté hoře, neboť země bude naplněna poznáním Boha, jako vody pokrývají moře (Iz 10:20-11:9).

Tady jsme zjevně na prahu milénia

A nyní co ta zajímavá informace o zničení příští zlé osoby: Právě v kontextu návratu zbytku národního Izraele do země se říká: "*Zkáza je určena, přetékající spravedlností; zkázu, tu, která je nařízena* [calah v'necheratza], vykoná Pán, Bůh zástupů, uprostřed celé země... Nebojte se *Asyřana*" (Iz 10:22-24). To však není vše, co má Izajáš na srdci: "Slyšel jsem od Pána, Boha zástupů, o *zkáze, která je nařízena* [calah v'necheratza] na celé zemi. Naslouchejte a slyšte můj hlas. Poslouchejte a slyšte má slova" (Iz 28:22-23). Všimněte si nyní bezprostředního kontextu těchto slov: "Učiním spravedlnost měřítkem a spravedlnost vodováhou. Tehdy krupobití smete útočiště lži [falešného míru a bezpečí] a vaše [izraelská] *smlouva se smrtí* bude zrušena a vaše smlouva s Šeolem neobstojí" (Iz 28:17-18). Tento Boží zásah na konci času, aby potrestal, je popsán jako Boží "neobvyklý úkol, jeho mimořádné dílo" (Iz 28:21). Jeho výsledkem bude tisíciletá spravedlnost poté, co se Izrael poučí a bude potrestán asyrským Božím prutem. Zahrnuje také zrušení falešné smlouvy, kterou Izrael uzavřel.

Dalším svědkem správného výkladu těchto proroctví je Pavel. Ve své velmi důležité úvaze o budoucnosti nyní zaslepeného Izraele, svých kolegů, kteří nepřijali Mesiáše, Pavel říká: "Izajáš volá o Izraeli: 'Ačkoli počet synů Izraele bude jako mořský písek, zachrání se zbytek. *Neboť Pán vykoná své slovo na zemi [v zemi] důkladně a rychle*". (Řím 9:27-28).⁶ Pavel zde překvapivě cituje právě ty verše z Izajáše, které jsme zkoumali: "Neboť úplnou zkázu, která je předurčena, vykoná Pán, Bůh zástupů, uprostřed celé země" (Iz 10:23).

Odkud se však berou tyto izajášovské a pavlovské informace o konci světa? Přímo z Danielova pro-

roctví o 70 sedmičkách. Spíše bychom měli říci, že Gabriel získal podstatu svého poselství od Izajáše a Pavel od Izajáše i Daniela. Poslechněte si nyní Gabriela: "Přijde někdo, kdo pustoší na křídle ohavností [srov. známou ohavnost zpuštění], až se na toho, kdo *pustoší, vylije zkáza*, ta, která je *nařízená* [calah v'necheratza]" (Dan 9:27. Okrajové odkazy k tomuto verši nás právem spojují s Iz 10:23 a 28:22 a měli bychom dodat také s Pavlem v Řím 9:27, 28).

Všimněte si zřejmých faktorů, které jsou společné našim úryvkům z Izajáše, Daniela a Pavla: "*Úplnou zkázu, která je nařízena*, vykoná Pán uprostřed země." Tak to říká Gabriel Danielovi a Bůh Izajášovi a Pavel se na tyto pasáže odvolává, když nemluví o roce 33 n. l., natož o roce 70 n. l., který je nejnižším bodem Izraele, ale o budoucím slavném díle Boha a Mesiáše, který naposledy obnoví Izrael tím, že zničí zákeřného nepřítele, Asyřany, které Bůh prozřetelně použije k potrestání svého nepoddajného lidu Izraele.

Domnívám se, že tyto pasáže úspěšně ukazují, že uplynutí 70. "sedmičky" z knihy Daniel, stejně jako všechna Danielova proroctví, přinese velké Boží království, za které se modlíme a které svět tak naléhavě a zoufale potřebuje. Pavel, Izajáš i Daniel hovoří o falešném míru, o smlouvě se smrtí, o zlém Asyřanovi, králi severu. Nezmínili jsme se o další zmínce o ztroskotané smlouvě pro Izrael. Se záblesky tisíciletého míru ve výhledu: "Bůh naplnil Sijón spravedlností a právem a bude stabilitou tvých časů, bohatstvím spásy, moudrosti a poznání" (Iz 33:5-6). Než však tento dobrý čas přijde, máme toto varování:

Hle, jejich stateční muži pláčou na ulicích a vyslanci míru hořce pláčí. Cesty jsou pusté, poutník přestal cestovat. Porušil smlouvu, pohrdal městy, na člověka nebere ohled. Země truchlí a chřadne... "Nyní povstanu," praví Pán (Iz 33:7-10).

⁶ "Slovo o ukončení a zkrácení."

Scéna je důsledně jasná: nejprve potíže z rukou Asyřana, který slibuje falešný mír s Izraelem, pak rozhodné zničení zla Bohem, a tím dokončení 70. "sedmičky", po níž následuje požehnaná obnova. Domnívám se, že považovat rok 33 n. l. nebo 70 n. l. za vrchol tohoto proroctví znamená nepochopit jeho nezměrnost a význam pro nás dnes, kdy očekáváme Boží království.

Mohli bychom dodat, že celé závěrečné vidění v Danielovi 11 a 12 jen potvrzuje tento obraz soužení na konci časů, které přichází od posledního krále severu, jenž je snadno ztotožnitelný s králem babylonským, který je velkým nepřítelem Izraele v Pánův den (Iz 13). Zde je třeba číst celý Iz 13 a 14, který ukazuje velký Pánův den a přítomnost babylonského krále, zářící hvězdy úsvitu, pravděpodobně falešného Mesiáše. To vše souvisí s apokalyptickým pádem hvězd, Božím trestem nad světem, konečným vyvrácením Babylonu a následným obnovením Izraele v této dojemné pasáži. Jak dojemná je tato pasáž:

Pán se totiž nad Jákobem slituje, znovu si vyvolí Izrael a usadí ho v jeho zemi. Tehdy se k nim připojí cizinci a připojí se k Jákobovu domu. Národy se jich ujmou a přivedou je na jejich místo a dům Izraele je bude vlastnit jako dědictví v PÁNově zemi jako služebníky a

Budoucnost 70. týdne u nejstarších církevních otců premileniánů

Potvrzení futuristického výkladu Daniela 9 a paralel ve Zjevení poskytují nejstarší otcové:

"Ten, o němž Daniel předpovídá, že bude vládnout po čas a časy a půl, je již dokonce u dveří a chystá se mluvit rouhavé a troufalé věci proti Nejvyššímu."⁷

"Zamýšlí měnit časy a zákony a [vše] mu bude dáno do rukou až do času, časů a poloviny času," to znamená na tři roky a šest měsíců, během nichž, až přijde, bude vládnout nad zemí."⁸

služebnice; budou brát své zajatce do zajetí a budou vládnout nad svými utlačovateli. V den, kdy vám PÁN dá odpočinout od bolesti, zmatků a těžké služby, v níž jste byli zotročeni, se chopíte tohoto posměchu proti babylonskému králi a řeknete: "Jak přestal utlačovatel a jak přestalo běsnění! PÁN zlomil hůl bezbožníka, žezlo vladářů, které v zuřivosti zasahovalo národy nepřetržitými údery, které si v hněvu podmaňovalo národy bezuzdným pronásledováním." Celá země si odpočinula a ztichla. Propuká v radostný jásot (Iz 14:1-7).

Jaký to bude svět! Jeremiáš líčí tragický, ale zároveň nadějný zbytek, který se nakonec vrátí do země, aby se naplnilo zvolání "*Bašana haba* - příští rok v Jeruzalémě":

Hle, přivedu je ze severní země a shromáždím je z odlehlých končin země, mezi nimi slepé a chromé, ženu s dítětem i rodičku. Sem se vrátí početný zástup. S pláčem přijdou a s prosbami je povedu. Dám jim chodit podél potoků vod ... neboť já jsem otcem Izraele (Jer 31:8-9).

Tato velká událost bude znamenat začátek jubilejního roku Království a konec desetinásobku 49 předchozích časových období.

"Až tento Antikrist zpusť všechno na tomto světě, bude *kralovat tři roky a šest měsíců, bude sedět v jeruzalémském chrámu* a pak přijde Pán z nebe na oblacích v Otcově slávě a pošle tohoto člověka i ty, kdo ho následují, do ohnivého jezera, ale spravedlivým přinese časy království, to jest odpočinek, posvěcený sedmý den, a Abrahamovi obnoví zaslíbené dědictví, v němž Pán prohlásil, že 'mnozí přicházející od východu i od západu budou sedět s Abrahamem, Izákem a Jákobem'."⁹

"A ženě byla dána dvě křídla velkého orla, aby mohla odletět na poušť, kde je živena po čas a

⁷ Justin, *Dialog s Tryfónem*, k. 32.

⁸ Irenaeus, *Adv. Haer.*, 5.25.3.

⁹ *Ibid.*, 5.30.4.

časy a půl času od tváře hada.' To odkazuje na *tisíc dvě stě šedesát dní* (polovinu týdne), během

Další poznámka o raných církevních otcích a futurismu

Nejranější post-novozákonní spisovatelé o proroctvích byli předmileniální, potrzyžňoví futuristé.

Až do Augustina ve čtvrtém století se raná církev obecně držela předmileniálního chápání biblické eschatologie. Tento chiliasmus zahrnoval futuristický výklad Danielova sedmdesátého týdne, ohavnost zpusťování a osobního Antikrista. A byl potrzyžňový ... Zdá se, že možnost předtzyžňového vytržení nikoho v rané církvi nenapadla.¹¹

Někdy se říká, že futurismus je novodobý fenomén neznámý před jeho výskytem v roce 1580. Tehdy jezuita Ribera vydal dlouhý komentář ke Zjevení, v němž většinu proroctví omezil na vládu jediného Antikrista, který ovládne svět na tři a půl roku těsně před Kristovým návratem. Tento názor je ve světle jasných důkazů raných církevních otců prokazatelně nepravdivý. Někteří z nich měli k eschatologii co říci. Jak jsme viděli, také oni očekávali krátkou vládu Antikrista těsně před příchodem Krista, který na zemi nastolí tisícileté království.

George Ladd, vysoce uznávaný autor eschatologie, který souhlasí s výše citovaným Gundrym, to říká jasně:

Fururistický výklad byl v podstatě *návratem k metodě prorocké pravdy nalezené u prvních otců*, jejíž podstatou je učení, že Antikrist bude satansky inspirovaný světovládce na konci věku, který způsobí církvi kruté pronásledování během Velkého soužení.¹²

W. R. Kimball souhlasí s tím, že raná církev byla "obecně předmileniální, potrzyžňová a futuristická ve své eschatologické víře".¹³ (Je nanejvýš důležité dodat, že teorie o předtzyžňovém vytržení -tj. vy-

nichž má tyran vládnout a pronásledovat církve."¹⁰

tržení před Velkou trýzní, před Velkým soužením-zcela chybí u všech autorů před rokem 1800). Je pravda, že církevní otcové nepředpokládali, že by před vystoupením Antikrista uplynula dlouhá doba. Domnívali se však, že proroctví, čtená v přímém smyslu, popisují *konečné krátké období* intenzivního soužení těsně před příchodem Ježíše. Toto období intenzivního utrpení, do něhož bude církev zapojena, bude trvat tři a půl roku. První církevní otcové rozhodně nepředpokládali, že by šelma ze Zjevení 13 a Daniela 7 vládla 1260 let. Taková teorie o dni/roce nebyla před rokem 1000 n. l. známa.

V roce 1826 se moderní futurismus (ještě bez teorie o vytržení před soužením) dostal na veřejnost díky knize Dr. Maitlanda, kurátora arcibiskupa z Canterbury. Ve své knize *An Enquiry into the Ground on Which the Prophetic Period of Daniel and St John Has Been Supposed to Consist of 1260 Years* (Zkoumání důvodů, na základě kterých se předpokládá, že prorocké období Daniela a svatého Jana sestává z 1260 let) Maitland vyvrátil teorii rok za den a tvrdil, že 1260 dní je třeba chápat doslova jako poslední období nesrovnatelného pronásledování svatých těsně před druhým příchodem.

George Ladd o těchto futuristech devatenáctého století napsal: "sledovali vzorec prorockých událostí podobný tomu, který se objevuje u prvních otců... Ve skutečnosti se odvolávají na otce proti [tehdy] populárnímu historickému výkladu, aby podpořili svůj základní názor. Vytržení před soužením je pro tyto muže naprosto neznámé."¹⁴

Je důležité, aby byla opravena falešná představa, že futurismus zavedli římská katolická. Futurismus

¹⁰ Hippolytus, *The Antichrist*, 61.

¹¹ Robert H. Gundry, *The Church and the Tribulation*, Zondervan, 1973, 173.

¹² George Eldon Ladd, *The Blessed Hope*, Eerdmans,

1980, 37, přidáno zdůraznění.

¹³ *The Rapture: A Question of Timing*, College Press, 1986, 29.

¹⁴ *Blessed Hope*, 39.

raných církevních otců by měl být zvláště přitažlivý pro premilenialisty, kteří se shodují na tom, že to byl pozdější vývoj, zejména za Augustina, který vedl k amileniálnímu pohledu na proroctví. Práce přednikajských otců, z nichž někteří podrobně psali o Danielovi, Matoušovi 24 a Zjevení, ukazují, že proroctví četli přímočaře a přirozeně a k výkladu Daniela používali Ježíšova slova. Ježíšovu zmínku o velkém soužení spojovali s jejím zřejmým základem v Danielovi 12:1 a velké soužení chápali jako poslední období extrémní agónie těsně před příchodem Ježíše ve slávě. Nezaměňovali probíhající soužení a zkoušky, které prožívá-

me všichni, s konečným "velkým soužením" z Matouše 24:21 a Daniela 12:1.

Dnes víme, že "toto evangelium o Království musí být kázáno po celém světě a pak přijde konec" (Mt 24:14). Je možné, že by Petrova zmínka k nám o "uspíšení" nadcházejícího dne (2 Pt 3:12) mohla mít přímý vztah k nám? Modlíme se za příchod Království, a přitom se plně nepodílíme na hlásání evangelia o Království po celém světě jako nezbytného předchůdce Království? Mohla přijít potopa, kdyby Noe polevil v práci na arše? Kladu tuto otázku k našemu vlastnímu zamyšlení.

